

Příloha: Časté typografické a jazykové chyby

Dělení slov a zalomení řádků

Slova se v sazbě mohou, ale také nemusejí dělit. Chceme-li však dosáhnout optimálního vzhledu a vyhnout se zbytečně velkým a nevzhledným mezerám mezi slovy, je dělení takřka nutností.

Slova se dělí podle pravopisných pravidel¹³ (viz výše zmíněnou jazykovou příručku) a podle estetických zásad. Z tohoto hlediska by počet dělení neměl přesáhnout počet tří pod sebou, přičemž za dělení se považují i řádky zakončené interpunkčními znaménky (tečka, čárka, středník a dvojtečka), jelikož pravý okraj sazby je jimi narušen stejně jako dělícím znaménkem. Dělíme pouze slova víceslabičná. Zvykem rovněž není dělit zkratky. Nežádoucí je také příliš časté dělení, při kterém se do druhé řádky přenáší pouze dvě písmena (např. „pravid-lo“), a dělení slov, jejichž rozdělením by vznikly výrazy nežádoucího nebo zvlagarizovaného významu (např. „spisova-tele“, „tlu-močit“).

Řádek nezalamujeme ve spojení předložek (k, s, v, z, o, u) a spojek (a, i) s následujícím slovem, resp. s výrazem, který po nich následuje, dále pokud by došlo k rozdělení číslic v jednom čísle nebo čísla a značky (např. „50 %“, „§ 23“), čísla a zkratky počítaného předmětu nebo značky jednotek a měn (např. „5 str.“, „8 hod.“, „s. 53“, „č. 9“, „obr. 1“, „10 kg“). Nevhodné je také zalomení řádku mezi číslem a názvem počítaného jevu (např. „365 dní“, „Karel IV.“), v kalendářních datech mezi dnem a měsícem (rok lze oddělit), v měřítkách a poměrech, ve složených zkratkách (např. „FF JU“) nebo mezi zkratkami „tj.“, „tzv.“, „tzn.“ a výrazem, který za nimi následuje (totéž platí u zkratk vyjadřujících titul nebo hodnotu a jmen, lze však oddělit titul a rodné jméno od příjmení). Na konci řádku ani na jeho začátku nemá být pomlčka vyjadřující rozsah (např. „10–15“).

¹³ V případě, že váháte nad určitým jazykovým problémem, doporučujeme **Internetovou jazykovou příručku**, kterou na stránkách <http://prirucka.ujc.cas.cz/> provozuje Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR. Z této příručky jsme čerpali také níže uvedená pravidla pro dělení slov.

Nevhodná zalomení řádků lze řešit např. rozepsáním zkratky, jednotky nebo názvu měsíce a vhodným rozdělením vzniklého slova. Zamezit nevhodnému rozdělení nebo odstranit nevzhledné, tj. příliš velké, mezery mezi slovy je možné také pomocí rozšíření nebo zúžení mezer mezi písmeny na daném řádku (v Microsoft Word je funkce dostupná v menu Písmo — Upřesnit — Mezery). Tam, kde nemá dojít k zalomení řádku, nevkládáme pevné zalomení řádku (Shift + Enter), ale namísto běžné mezislovní mezery vložíme tzv. **pevnou mezeru** (Ctrl + Shift + Mezerník).

Chcete-li mít jistotu, že si počítač s dělením slov spolehlivě poradí, použijte raději funkci ručního dělení slov: Tímto vložíte podmíněné dělení (v případě přímého vložení spojovníku by mohlo dojít k nepříjemnému posunutí doprostřed řádku), zároveň bude toto dělení fungovat spolehlivě. U funkce automatického dělení slov se text před tiskem přeformátuje, takže někdy může být výsledek tisku značně nepředvídatelný. Funkci ručního dělení slov v Microsoft Word najdete v menu Rozložení — Dělení slov — Ručně. Před jejím použitím je dobré příslušné slovo označit do bloku, nechcete-li procházet větší část textu.

Jak předcházet nechtěnému rozdělení textu?

Někdy se stává, že na konci stránky dole zůstane „osiřelý“ nadpis, přičemž text pokračuje až na další stránce. Nehezky také působí, pokud na konci stránky zůstane, případně na další stránku odskočí, pouze jeden osamocený řádek. Lze tomu předejít řádným formátováním odstavců v menu Domů (nebo Rozložení) — Odstavec — záložka Tok textu (zaškrtnout příslušná políčka).

Odlišení nadpisů (pod)kapitol

K odlišnému zvýraznění nadpisů kapitol jednotlivých řádů slouží:

- číslování podle zvolené osnovy;
- velikost vertikální mezery mezi nadpisem, předchozím a následujícím textem;
- zvýraznění změnou velikosti písma;
- zvýraznění tzv. vyznačovacím řezem písma.

Samozřejmostí u všech nadpisů je volba funkcí kontrola osamocených řádků a svázat s následujícím. Tyto funkce najdete v Microsoft Word

v menu Domů (nebo Rozložení) — Odstavec — záložka Tok textu. A pro jistotu připomínáme, že na konci nadpisu se nepíše tečka.

Ideálně používáme kombinaci všech výše uvedených prvků: *Nadpis 1* používá tučné písmo o velikosti 15 b. (tj. o 50 % větší než základní text), začíná vždy na nové straně (tato možnost je nastavitelná v menu Odstavec — záložka Tok textu), mezera pod nadpisem je 86 b.; *Nadpis 2* používá tučné písmo o velikosti 12 b. (tj. o 20 % větší než základní text), mezera před nadpisem je 24 b., mezera pod nadpisem je 12 b.; *Nadpis 3* používá tučné písmo o velikosti 11 b. (tj. o 10 % větší než základní text), mezera před nadpisem je 18 b., mezera pod nadpisem je 6 b.; nečíslovaný *Nadpis 4* používá tučné písmo o velikosti 10 b. (tj. velikost základního textu), mezera před nadpisem je 18 b., mezera pod nadpisem je 3 b.

Vyznačování¹⁴

Vyznačováním nazýváme zvýrazňování určité části textu. Základním pravidlem je citlivé a střídme zasahování do textu a pokud možno používání pouze jednoho, nejvýše však dvou typů písma. Pro vyznačování jsou určeny tyto řezy, případně jejich kombinace:

- *kurziva*: Kurziva je nejpřirozenějším způsobem, jak v textu vyznačovat. Má stejnou „barvu“ jako základní řez písma, ale svou výraznější kresbou na sebe dokáže dostatečně upoutat, nepůsobí tedy rušivě.
- **tučné**: Tučný řez volíme, pokud je třeba silně upozornit na slovo, výraz nebo skutečnost. Jeho užití by mělo být omezeno na několik málo případů, protože dochází k nápadnému narušení plynulosti sazby. Použít můžete i **tučnou kurzivu**.
- **KAPITÁLKY**: Kapitálkami nazýváme řez, u kterého znaky sice tvarově odpovídají verzálkám, ale rozdíl tkví v tom, že jsou zmenšeny na střední výšku písma, tedy výšku minusek. Přirozeně mají v dostatečné míře nasílené tahy, aby nepůsobily uprostřed textu světlejším dojmem.
- **VERZÁLKY**: Použití verzálek vprostřed textu se již považuje za mírně archaické, význam nachází spíše v sazbě letáků, pozvánek apod.

¹⁴ Převzato a upraveno z: <http://typomil.com/sazba/vyznacovani.htm>. Stránky jsou nicméně v současnosti již nedostupné, a proto nejsou uvedeny v Seznamu použitých zdrojů.

Vyznačování podtržením nemá v klasické typografii místo, je doménou psacích strojů a jeho nevýhoda spočívá v tom, že nehezky přeškrťává spodní tahy písmových znaků. Smyslu nabývá hlavně na internetu, kde je vyhrazeno pro odkazy. Do prehistorie psacích strojů patří rovněž zvýrazňování pomocí tzv. p r o s t r k á v á n í, tj. pomocí mezer mezi písmeny.

Zvýrazňujeme-li slovo, výčet nebo výraz ve větě, **interpunkci nevýrazňujeme**, je součástí celé věty (chybně: „Mám rád **šunku, bůček, slaninu**, ale i **řízek**.“; správně: „Mám rád **šunku, bůček, slaninu**, ale i **řízek**.“). Jinak je tomu v případě, že je interpunkce součástí celého výrazu (např. „**Jednoduchý příklad**: $10 \times 10 = 100$ “).

Pro vyznačování platí snad ještě více než jinde pravidlo, že čím méně jej použijete, tím lepšího efektu dosáhnete. Určitě znáte ze svého okolí texty, kde je vyznačeno vše, a tudíž zároveň nic.

Interpunkce¹⁵

Interpunkčními znaménky nazýváme znaky sloužící k členění vět a souvětí, popřípadě k naznačení přestávek, modulace atd. (. , ; ? ! „ ’ » « – — ... () [] ‘). Existují obecná pravidla pro sazbu interpunkce:

- Ve většině případů se sází tečka, čárka, dvojtečka, vykřičník či otazník za předcházející slovo, za nimi následuje normální mezislovní mezera.
- Následují-li dvě interpunkční znaménka po sobě, neoddělují se od sebe mezerou.
- Pokud končí věta zkratkou, např. „apod.“, „atd.“, „aj.“, píše se pouze jedno interpunkční znaménko (tečka se nezdvouje).
- Dvojtečka, středník, otazník nebo vykřičník se píše hned za slovo. Dvojtečka ve významu dělení se píše s pevnými mezerami (např. „6 : 3 = 2“), ve významu sportovního výsledku se píše bez mezer (např. „1:0“).

PŘÍKLADY

Napsal jsem větu a zakončil ji tečkou.

Nyní napiš „přímou řeč“: „Ano, to je ona slíbená věta!“

Rád si pochutnám na pravé domácí slanině, vyuzené klobásce atd.

Jsem si více než jistý, že sto metrů neuběhnu za méně než 5,5 sekund.

Miluji vodku s tonikem v poměru 4 : 1.

Naši zdolali těžkého soupeře 2:1.

Dokončil závod v čase 22:12,56.

viz s. 15; srov. s. 15

- **Tečka** je určena především k vyznačení konce věty, nesází se u nadpisů. Používá-li se tečka v sazbě anglofonních jazyků ve smyslu desetinné čárky (tečky), sází se z obou stran bez mezer, taktéž při označení kapitoly (1.3.3) apod. Častou chybou je psaní tečky za slovem viz — nejedná se totiž o zkratku, ale o rozkazovací způsob slovesa vidět (ve smyslu „podívej se na“).
- **Spojovník (divis), „-“**, má funkci spojovat výrazy nebo části slova. Je dlouhý třetinu čtverčíku a sází se vždy bez mezer těsně k přiléhajícím slovům. Je posazen v polovině střední výšky písma, na klávesnici se nachází tam, kde většina lidí hledá pomlčku nebo znaménko „minus“. ASCII kód tohoto znaku je 45.¹⁵

PŘÍKLADY

chcete-li, Brno-město, Ostrava-Poruba, slovník česko-anglický aj.

- **Pomlčka** bývá až neuvěřitelně často chybně zaměňována spojovníkem a téměř to vypadá, že se jedná o shodné znaky. Není tomu tak. Pomlčka na počítači má délku buď poloviny čtverčíku (tzv. krátká neboli půlčtverčiková, „-“, Alt + 0150), nebo celého čtverčíku (tzv. dlouhá neboli čtverčiková, „—“, Alt + 0151). Pokud máte zapnutou funkci automatických nahrazení a při psaní vám Microsoft Word nahrazuje spojovník za pomlčku, jedná se o pomlčku půlčtverčikovou. Značí delší přestávku v řeči, může uvozovat přímou řeč, zastupovat opakovací znaménko, značit celé peněžní hodnoty, odrážku ve výčtu apod., přičemž v uvedených případech platí pro její sazbu různá pravidla.

Srovnání spojovníku a pomlček pro písmo použité v základním textu

- spojovník
- půlčtverčiková pomlčka
- čtverčiková pomlčka

¹⁵ Převzato a upraveno z: <http://typomil.com/sazba/interpunkce.htm>.

¹⁶ Znáte-li ASCII kód libovolného znaku, můžete jej napsat tak, že na klávesnici podržíte levý Alt a na numerické klávesnici (to jsou čísla nikoli pod znaky české diakritiky, ale na běžné klávesnici seskupená vpravo, na notebooku rozptýlená pod písmeny), která funguje, máte-li na klávesnici zapnutý režim NumLk (Num Lock, Number Lock), napíšete příslušný kód. Často hledaný znak @ tak např. napíšete kombinací Alt + 64.

Přestávka v řeči

Zde se pomlčka odděluje základní mezislovní mezerou. Nesmí stát na začátku řádku (na konci stát může), interpunkce se sází hned za pomlčku bez mezery.

PŘÍKLADY

Mám rád maso — to jsem celý já —, ale co na to mé tělo za pár let?
Okamžitě přestaňte, nebo —!

Uvozování přímé řeči

Uvozuje-li pomlčka přímou řeč (např. v případě zjednodušené interpunkce, kdy se chceme vyhnout použití velkého množství uvozovek), může se vyskytovat na začátku řádku, ale většinou se odsazuje zarážkou a od prvního slova se odděluje pevnou mezerou — to proto, aby při sazbě do bloku, kde se dynamicky mění mezislovní mezery, začínala přímá řeč vždy na stejném místě pod sebou.

PŘÍKLAD

Jednotliví respondenti na první položenou otázku reagovali takto:

- Nikdy! (A. K.)
- Ani bych o tom neuvažovala. (R. T.)
- Snad ano, ale jen výjimečně. (F. S.)

Pomlčka ve smyslu od do, až, versus...

Sází se zásadně bez mezer, nesmí být na začátku ani na konci řádku. Pokud tak řádek vychází a nemáme možnost, jak se tomuto vyhnout, je nutné nahradit pomlčku slovním výrazem.

PŘÍKLADY

otevřeno 8.00—20.00 hodin
o hmotnosti 70—90 kilogramů
odpovědi na škále příjemný—nepříjemný

- **Matematické znaménko minus** („-“, Alt + 8722) se na běžných klávesnicích nevyskytuje. Minus je svisele o trochu posunut tak, aby byl ve stejné výšce jako vodorovná čárka ve znaménku plus („+ - =“) oproti pomlčce („+ — =“) a spojovníku („+ - =“). Pokud minus indikuje záporné číslo, stojí těsně před ním, bez mezery (např. „-10“), znaménka

matematických operací se oddělují z obou stran pevnými mezerami (např. „10 – 5 = 5“).

- **Krát** („×“, Alt + 0215) je podobně, jako je minus často zaměňován za spojovník, taktéž nesprávně nahrazováno jiným znakem, konkrétně písmenem „x“. Při porovnání obou znaků je ale rozdíl patrný: „4 x 4 = 16“ versus „4 × 4 = 16“.
- **Lomítko** („/“) se obvykle sází bez mezer k přiléhajícím výrazům. Jsou-li tyto zkratkami, tečka se vypouští. Často se používá v internetových odkazech. Pokud odděluje výrazy ve výčtu, odděluje se z obou stran mezerami.

PŘÍKLADY

Jel jsem na motocyklu rychlostí 65 km/h.

Školu jsem opustil ve školním roce 2000/2001.

<http://www.typomil.com/sazba/interpunkce.htm>

Vyberte si z následujících možností: souhlasím / nesouhlasím / nevím.

- **Trojtečka**, jinak **výpustka**, **tři tečky**, má do jisté míry komplikovanou sazbu a literatura se ve výkladu výrazně liší. Na úvod je třeba upozornit, že se jedná o samostatný znak („...“, Alt + 0133), který může být do textu vložen po napsání tří teček za sebou — díky funkci automatických nahrazení v Microsoft Word. S trojtečkou se zachází jako s jakýmkoli jiným interpunkčním znaménkem, tři tečky před slovem tedy oddělujeme mezerou a tři tečky následující za slovem připojujeme bez mezery. Rozlišujeme dva základní významy:

Aposiopese (nedokončená věta, myšlenka, vzrušená řeč, pomlka)

Užívá se často pro větší dramatickosti děje v beletrii či poezii, naznačuje vzrušenou, přerývanou řeč, nebo nutí k zamyšlení. Sází se z obou stran oddělena zúženou mezerou (tato mezera by měla být obsažena již v definici znaku používaného fontu, není tedy nutné ji dodatečně vkládat). Za výpustku na konci věty se již tečka nesází (např. „A je to...“; „Máte ráda hudbu, zpěv...?“).

Elipsa (výpustka)

Výpustku ve smyslu vynechání části textu (velmi častý případ, pokud chceme např. zkrátit citovaný text) je vhodné odlišit od aposiopese. Užívá se k tomu kulatých nebo hranatých závorek (je třeba si vybrat

jeden typ a ten používat jednotně v celém textu). Závorky se od okolního textu oddělují mezerou, uvnitř závorek se mezery nepíší.

PŘÍKLAD

Filosofický slovník (Blecha a kol. 1995, s. 123) uvádí, že cílem fenomenologie je „očista imanentní zkušenosti od předsudků a neprověřených tezí (...) a pečlivá deskriptivní analýza stavů našeho vědomí (...)“.

- **Uvozovky** mají několik podob. Nejčastější jsou klasické dvojité české uvozovky („ “, Alt + 0132, Alt + 0147). Kromě nich je možno použít uvozovky jednoduché (, ‘, Alt + 0130, Alt + 0145), nebo takzvané obrácené francouzské (» «, Alt + 0187, Alt + 0171), vždy jednotně v celém textu. V cizojazyčné sazbě je nutno dbát pravidel příslušného jazyka. Pokud je uvozena celá věta, sází se tečka před uvozovku; v případě, že se uvozuje pouze jedno slovo nebo část věty, sází se tečka za uvozovku. Uvozovky se neoddělují mezerou od textu uvnitř. Pozor, znak " je značkou míry palce nebo časového údaje ve vteřinách; v případě záměny " a „ “ je v Microsoft Word užitečným pomocníkem funkce automatických nahrazení.

PŘÍKLADY

„Přímou řeč obvykle nalezneme uvnitř ‚uvozovek‘.“
 „... a tyto uvozovky mohou nabývat »různých« podob.“

- **Závorky** se sázejí bez mezer k větám a výrazům, které „obalují“ (tj. neoddělují se mezerou od textu uvnitř). Nejvíce obvyklé jsou kulaté závorky „()“, ostatních se využívá spíše sporadicky, jako např. hranatých závorek „[]“, kterých se užívá zejména v jazykových příručkách pro zdůraznění výslovnosti, či v běžném textu jako závorek vnořených (tj. v případě, pokud chceme do kulaté závorky vložit ještě další výraz v závorce); dále existují i závorky složené „{ }“ či ostré „⟨ ⟩“. Závorek „/ /“ a „< >“ se v běžných textech neužívá, široké uplatnění najdou ve zdrojových kódech, s nimiž pracují programátoři. Pokud je v závorce celá věta, píše se tečka do závorky. Pokud je v závorce jen část věty, píše se tečka za závorku (jako v tomto případě).
- **Stupeň a procenta** („°“, Alt + 0176; „%“) se standardně oddělují od předcházejícího slova pevnou mezerou. Jsou-li však ve smyslu přídavného jména, sází se bez mezery. Výjimkou je stupeň jako jednotka úhlu: Údaj stupeň—minuta—vteřina se sází bez mezer.

PŘÍKLADY

Venku je necelých 12 °C. (dvanáct stupňů)

Nejvíce mu chutná 12° pivo. (dvanáctistupňové)

nárůst o 45 % (procent), 45% (procentní) nárůst

Paprsky dopadají pod úhlem 75°26'40".

- **Paragraf** („§“, Alt + 0167) se sází bez tečky a odděluje se od čísla pevnou mezerou (např. „§ 15“).

Příklady častých typografických chyb¹⁷

Chybně napsaný výraz	Popis chyby	Správně napsaný výraz
... texty,které	Chybějící mezera za čárkou.	... texty, které
... texty.Myšlenky	Chybějící mezera za tečkou na konci věty.	... texty. Myšlenky
... pořadí : první,	Nadbytečná mezera před dvojtečkou.	... pořadí: první,
... texty , které	Nadbytečná mezera před čárkou.	... texty, které
... texty . Myšlenky	Nadbytečná mezera před tečkou.	... texty. Myšlenky
... (první, druhý)	Nadbytečné mezery mezi závorkami a krajními slovy uvnitř závorek.	... (první, druhý)
... pořadí(první, druhý)	Chybějící mezera mezi slovem a za ním následující závorkou.	... pořadí (první, druhý)

¹⁷ Převzato a upraveno z: <http://www.geology.cz/extranet/sluzby/vydavatelstvi/poradna/typograficke-chyby1>; <http://www.geology.cz/extranet/sluzby/vydavatelstvi/poradna/typograficke-chyby2>; http://www.zbynekmlcoch.cz/info/ruzne/caste_typograficke_chyby_deleni_slov_uvozovky_pomlcky_spojovniky_apostrofy_zavorky.html.

Chybně napsaný výraz	Popis chyby	Správně napsaný výraz
... dne 1.2.2001	Chybějící mezery za tečkami.	... dne 1. 2. 2001
... také V.Janoušek	Chybějící mezera za tečkou.	... také V. Janoušek
... základní pravidla	Nadbytečné mezery mezi slovy, způsobené více než jedním úderem mezerníku.	... základní pravidla
... 25% respondentů	Chybějící mezera před % (čteme jako dvacet pět procent).	... 25 % respondentů
... 25 % podíl	Nadbytečná mezera před % (čteme jako dvacetipětiprocentní).	... 25% podíl
... dosahuje 150°C	Chybějící mezera před °C.	... dosahuje 150 °C
... dosahuje 150 °C	Stupeň napsán jako písmeno „o“ v horním indexu.	... dosahuje 150 °C
... teplota -5°	Chybějící pevná mezera před značkou stupně v označení teploty; namísto minus je použit spojovník.	... teplota –5°
... 50° 60' 14"	Nadbytečné mezery mezi znaky stupňů, minut a vteřin a čísla; nesprávné znaky pro označení minut a vteřin.	... 50°60'14"
... obsah ‰ CO ₂	Promile napsáno jako procento + „o“ v dolním indexu.	... obsah ‰ CO ₂
... mapa 1:25000	Chybějící mezery před a za dvojtečkou a v čísle.	... mapa 1 : 25 000
... dlouhý 300m	Chybějící mezera před označením délkové jednotky.	... dlouhý 300 m
... 451 m.n.m.	Chybějící mezery za zkratkou „m“ znamenající „metrů“ (psáno bez tečky) a za tečkou „n.“ znamenající „nad“.	... 451 m n. m.

Chybně napsaný výraz	Popis chyby	Správně napsaný výraz
... Plzeň — sever	Nesprávně použitá pomlčka namísto spojovníku.	... Plzeň-sever
... škála levný - drahý	Nesprávně použitý spojovník namísto pomlčky.	... škála levný—drahý
... v rozmezí 5 - 10 m	Nesprávně použit spojovník namísto pomlčky.	... v rozmezí 5—10 m
... s. 34, 56 - 72	Nesprávně použit spojovník namísto pomlčky.	... s. 34, 56—72
... výpověď "nevím"	Nesprávně napsané rovné uvozovky v českém textu bez rozlišených levých a pravých (dolních a horních).	... výpověď „nevím“
... poprvé tento jev popsal Stoklasa /1956/	Nesprávně použito lomítek namísto kulatých závorek.	... poprvé tento jev popsal Stoklasa (1956)
... $y=4,1\pm 0,4$	Chybějící mezery před a za rovnítkem a plus/minus.	... $y = 4,1 \pm 0,4$
... 150 ± 15 m	Ve znaku pro plus/minus (Alt + 0177) nesprávně použit znak + a podtržítko.	... 150 ± 15 m
... 4x20 mm	Chybějící mezery před a za znakem pro krát; nesprávně použito písmeno „x“ namísto znaku pro krát.	... 4 × 20 mm

Mezi další časté chyby patří nevhodný způsob **odsazování prvního řádku v odstavci**, kdy je odsazení prvního řádku odstavce dosaženo několika údery mezerníku nebo tabulátoru namísto nastavení formátu odstavce, resp. namísto používání definovaných stylů, které umožní mj. také automatické generování obsahu.

Častou (spíše jazykovou než typografickou) chybou je také opomenutí větné stavby v odrážkách. Je třeba **nezapomínat na interpunkci na konci textu jednotlivých odrážek** (pokud odrážky netvoří samostatné věty, je třeba použít průběžné čárky nebo středníky, na konci poslední odrážky pak tečku ukončující větu rozdělenou do odrážek).

PŘÍKLADY

Takto by např. mohla vypadat věta rozčleněná do následujících relativně stručných bodů pomocí čárek a spojky „a“:

- první bod,
- druhý bod,
- třetí bod
- a závěrečný bod.

Poněkud komplexnější informace rozčleněná do několika bodů pak může vypadat např. takto:

- první bod vysvětlující, jaká jsou specifika z jednoho pohledu;
- druhý bod uvádějící další specifika;
- závěrečný bod uzavírající, jak patrně, již poměrně složitou větu rozčleněnou do tří bodů pomocí středníků.

Podobný problém je možné zaznamenat také **v poznámkách pod čarou**, k nimž je třeba rovněž přistupovat jako k samostatným větám. Např. citační odkaz „srov. Bláha (2005)“ by sám o sobě nebyl kompletní, protože správně by mělo být v poznámce pod čarou uvedeno: „Srov. Bláha (2005).“